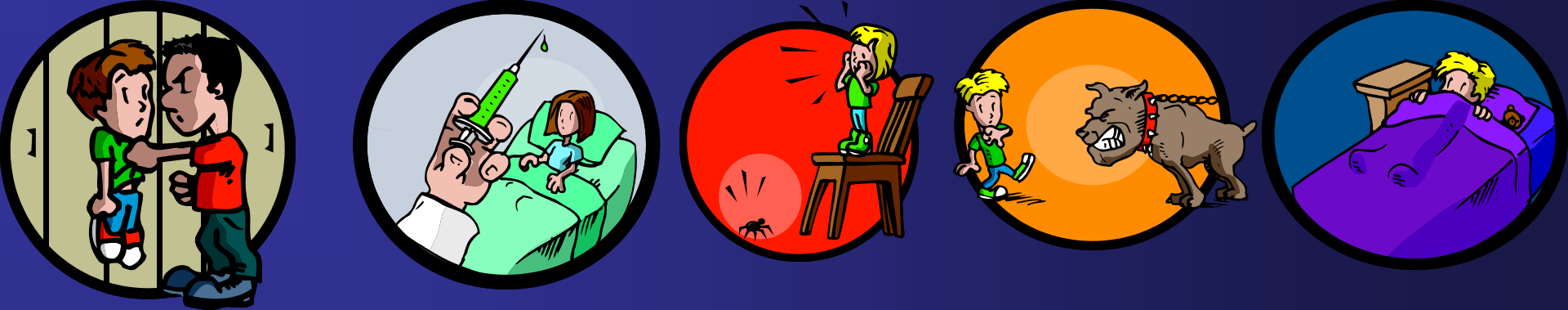

Kurikulum zdravstvenog odgoja 1. dio

Pripremila: Deana Gaić Kalićanin,
dipl. pedagog

studeni, 2012.

Platon: “Republika”

Vi znate da je početak najvažniji dio bilo kojeg posla, osobito onda kada se radi o nečemu mladom i nježnom; jer to je doba oblikovanja karaktera, kada se željeni dojam spremnije prihvaća.

... Sve što se u toj dobi usadi u um, po svoj će prilici ostati neizbrisivo; stoga je najvažnije da prve priče koje mladi slušaju, budu uzorci plemenitih misli...Tada će naša mladost živjeti u zemlji zdravlja ... I od svake će stvari primati ono što je dobro... da bude u skladnosti s ljepotom razuma.

Od ovoga ne može biti plemenitijeg odgoja.

Iz Konvencije o pravima djeteta...1990 god.

- Čl. 2. pravo na jednakost
- Čl. 3. interes djeteta
- Čl. 6. pravo na prirodni život
- Čl. 8. pravo na očuvanje identiteta
- Čl. 12. i 13. pravo na izražavanje vlastitog mišljenja (mreža mladih savjetnika isjasnila se za ZO) pravo na slobodu izražavanja
- Čl. 17. pristup informacijama
- **Čl. 24 pravo na uživanje najviše razine zdravlja**
 - e) osiguranje da...roditelji i djeca budu informirani**
 - f) razvoja preventivne zdravstvene zaštite**
- Čl. 28 pravo na kvalitetno obrazovanje
- Čl. 29, 30, 33,
- Čl. 42. znati svoja prava

- **Mišljenje i preporuka pravobraniteljice za djecu o eksperimentalnom programu zdravstvenog odgoja / 26. 11. i 9. 11. 2007./ Udruzi Grozd i Forumu za slobodu odgoja...**
- Informacije koje će djeca dobiti trebaju biti točne, znanstveno utemeljene, predstavljene interdisciplinarno i skladu s Konvencijom o pravima djeteta
- Teme bi trebale biti obrađene činjenično, nepristrano i neutralno, uz spremnost na otvaranje dijaloga s djecom i otvaranje prostora za različita mišljenja

Zdravlje...

- Univerzalna vrijednost i temeljno ljudsko pravo
- Ima različito značenje za različite pojedince, grupe i populacijske skupine
- Jedna od temeljnih odrednica ljudskog življenja
- *Zdrav čovjek ima tisuću želja, a bolestan samo jednu.
- Da ozdravi.*

*Mnogi ljudi izgube zdravlje da bi stekli bogatstvo,
a zatim izgube bogatstvo da bi vratili zdravlje.*

Zdravstveni problemi djece i mladih danas

- Kronične bolesti
- Problemi učenja, školovanja, zapošljavanja
- Rizična ponašanja i poremećaji u ponašanju
- Prehrambene navike i poremećaji, tjelesna (ne)aktivnost...

Opći javnozdravstveni problemi i izazovi današnjice

Kronične nezarazne bolesti

Bolesti cirkulacijskog sustava

Zloćudne bolesti

Mentalni poremećji

Samoubojstva, Alkoholizam, Bolesti ovisnosti

Spolno prenosive bolesti

Rizične navike i čimbenici

Rizične navike na koje možemo utjecati:

Pušenje

Nepravilna prehrana

Tjelesna neaktivnost

Zloupotreba alkohola

Zloupotreba droga

Rizično seksualno ponašanje

Stres

Rizični čimbenici su i spol, dob, gensko naslijeđe

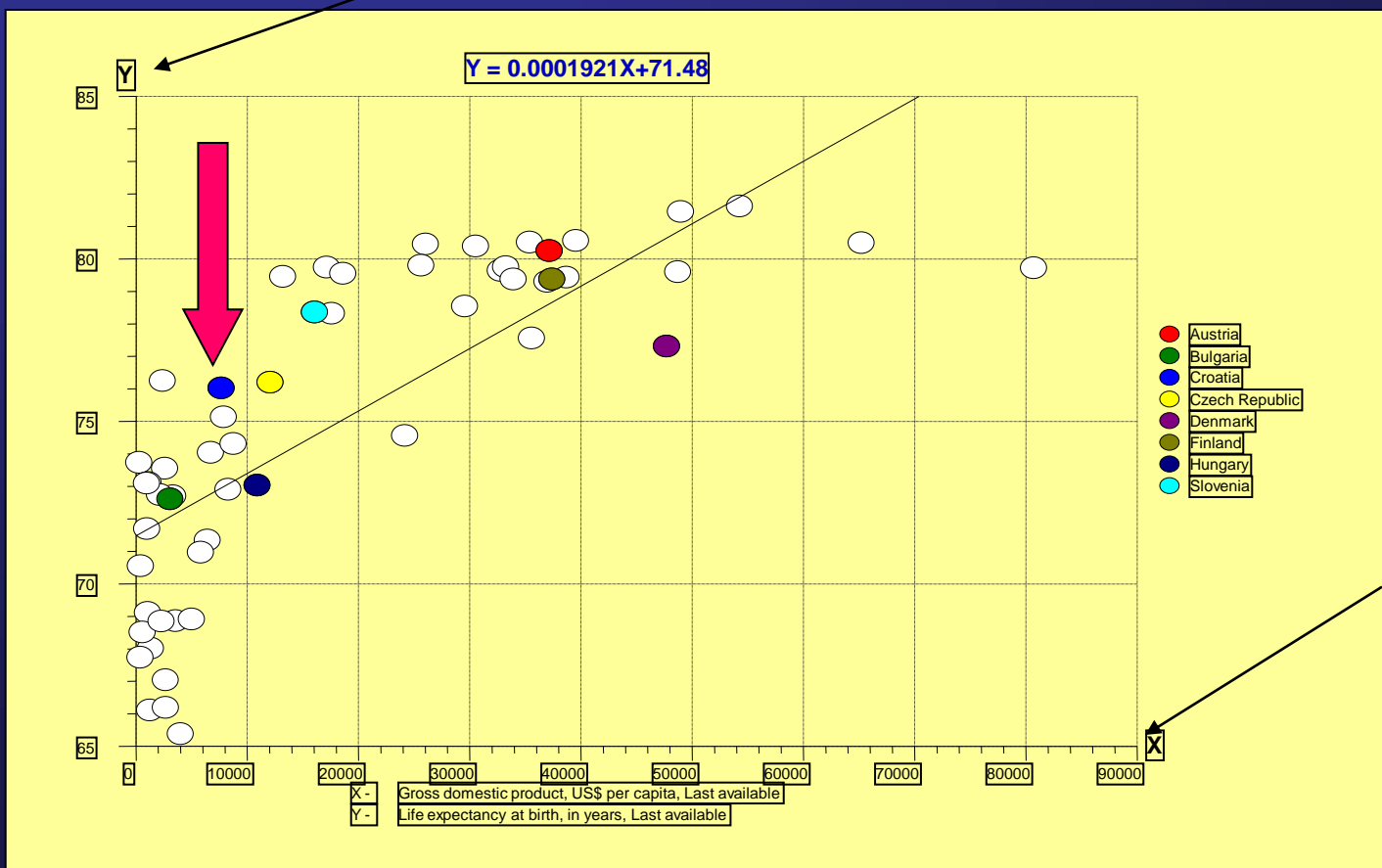
Neke odrednice zdravlja

- Prihod i društveni status
- Osobne zdravstvene navike i sposobnosti suočavanja
- Jednakost i društvena pravičnost
- Stres
- Biološki i genski čimbenici
- Spol
- Zdravstvene službe
- Fizički okoliš

Utječe li BDP na pokazatelje zdravlja?

BDP i očekivano trajanje života (Europska regija, WHO)

U bogatijim
se
zemljama
živi duže.....

BDP

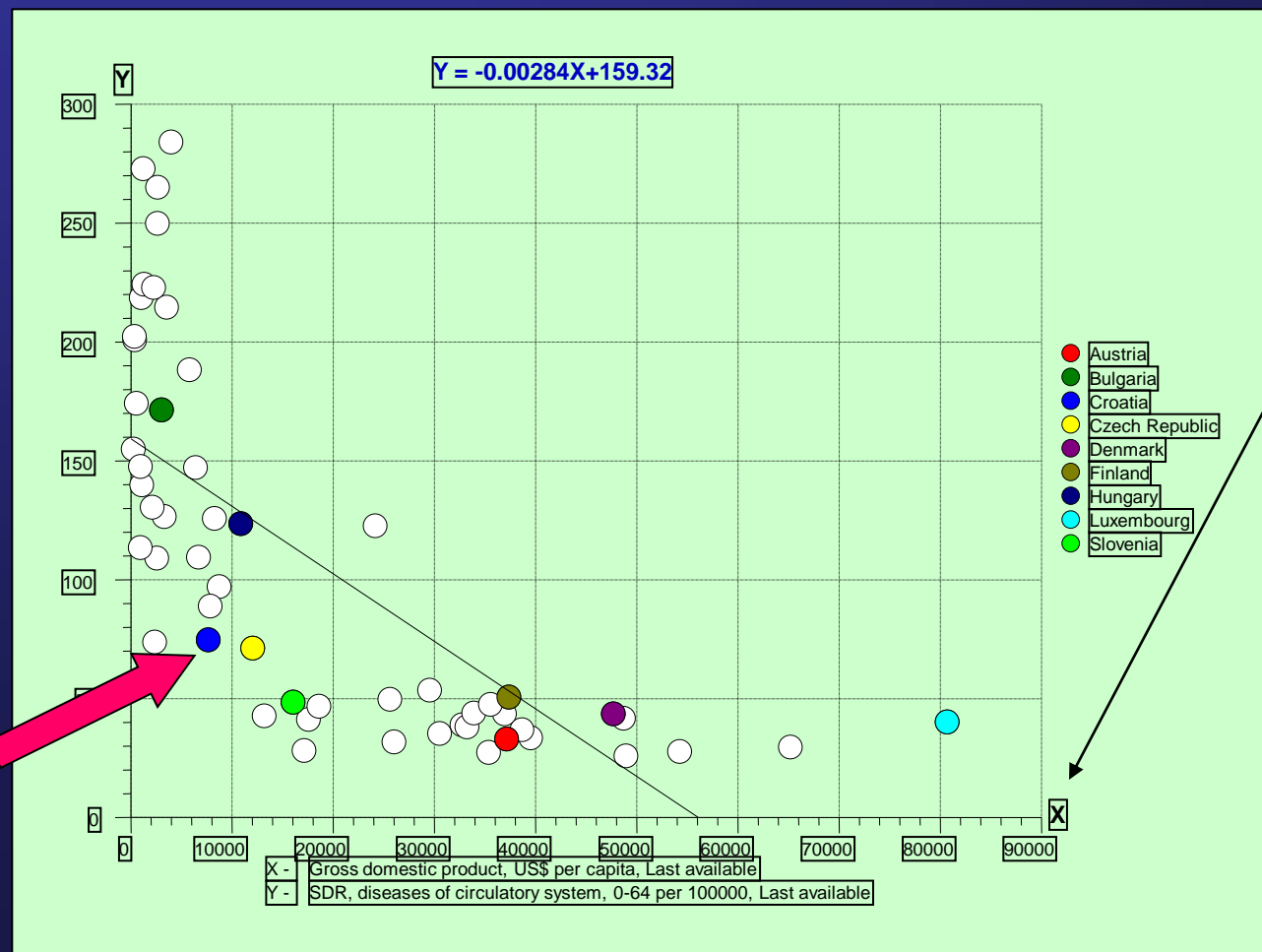

SZO, HFA

I manje se umire od nekih bolesti...

BDP i smrtnost od bolesti srca i krvnih žila

(Europska regija, WHO)

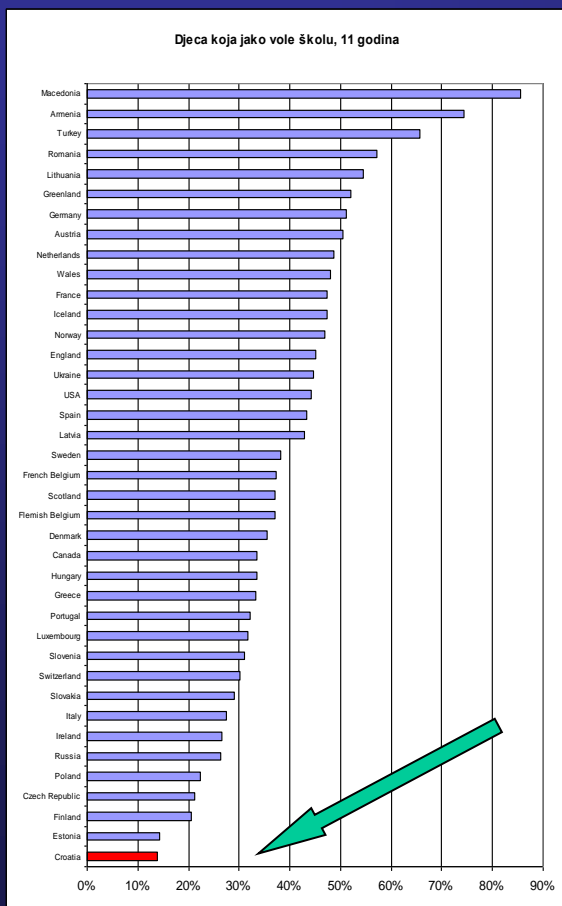

U zemljama s višim BDP manje se umire od bolesti srca i krvnih žila

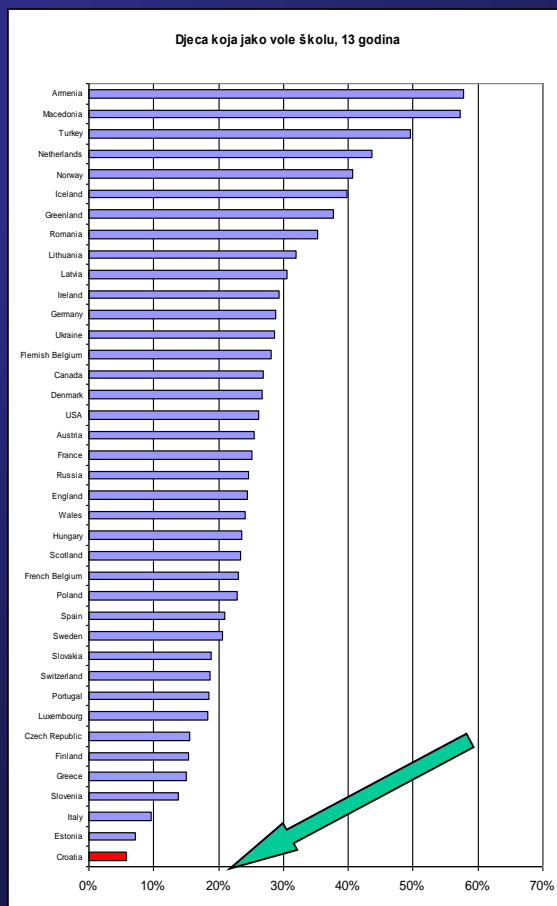

SZO, HFA

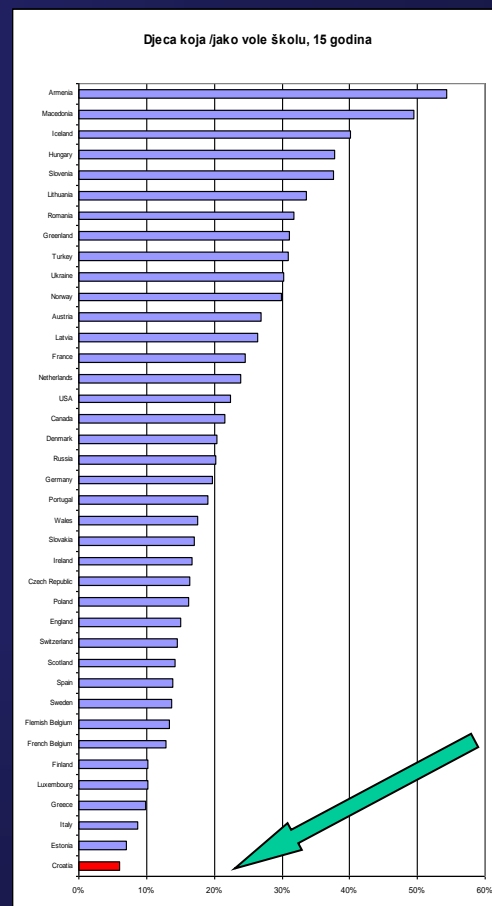
Po izjavi vole li školu naši su učenici na posljednjem mjestu u sve tri generacije (HBSC2010)

11 godina (14%)

13 godina (7%)

15 godina (7%)

Pušenje, opijanje, ekscesivno pijenje

- **Pušenje u zadnjih 30 dana** (Hrvatska na 3. mjestu, najviše Latvija, najmanje SAD) djevojčice u mnogim zemljama prestižu dječake
- **Opijanje u zadnjih 30 dana** (Hrvatska na 7. mjestu; u posljednjih 30 dana 24% dječaka i 17 % djevojčica barem se jednom opilo)
- **Pet ili više pića za redom u posljednjih 30 dana** (Hrvatska na 3. mjestu 59% dječaka i 48 % djevojčica; najviše ekscesivnog pijenja u Danskoj, a najmanje na Islandu; u porastu kontinuirano)

Prekomjerna tjelesna težina, tjelesna aktivnost

- Udio djece prekomjerne tjelesne težine i pretilosti djece od 13 i 15. god. u 2010.

Hrvatska na 4. mjestu od 39. zemalja

- Tjelesna aktivnost
- Dječaci su aktivniji od djevojčica u svim dobnim skupinama, **tjelesna aktivnost se smanjuje s godinama**, osobito kod djevojčica (prijelaz u srednju školu)
- Smanjenje tjelesne aktivnosti u najmlađih ispitanika

ZO je jedna od metoda primarne prevencije

Cilj je sprječavanje nastanka problema/bolesti/stanja

Aktivnosti usmjerene čitavoj ciljnoj populaciji (“zdravoj”)

Pristup sveobuhvatan, usmjeren kontroli uzroka bolesti (stanja) i rizičnih čimbenika

Djelovanje na samopoštovanje, samopouzdanje, stavove, ponašanje

Sama edukacija nije dovoljna ali je neizbježna

Sve informacije trebaju biti točne, jasne, jednoznačne i lako provjerljive

Mladi od stručnjaka očekuju da budu dostupni, bliski, otvoreni i profesionalni. /djeca najviše cijene to što mogu otvoreno raspravljati o temama od životne važnosti/

Korištenje vršnjaka edukatora korisno, ali ne i dovoljno

Zdravstveni odgoj je...

*Zdravstveni odgoj je **jedinstvena akademska disciplina**, koja utječe na pojedinca, obitelj i društveni razvoj, znanje, stavove i ponašanje.
(American Association for Health Education)*

*Zdravstveni odgoj je **mjera zdravstvene zaštite** kojom se, putem razvijanja zdravog i mijenjanja štetnog zdravstvenog ponašanja te podučavanjem i širenjem informacija o zdravstvenim postupcima, postiže unaprjeđenje zdravlja, sprječavanje te liječenje i ublažavanje posljedica bolesti.
(Pavleković G, 2001.)*

Kurikulum zdravstvenog odgoja

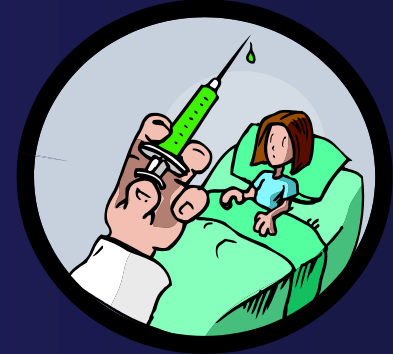
28. rujna 2012.

Holistički model zdravstvenog odgoja osigurat će dostupnost općeprihvaćenih znanstvenih informacija i spoznaja o modulima zdravstvenog odgoja na temelju kojih će učenici moći razviti kompetencije za zdravo i odgovorno ponašanje...

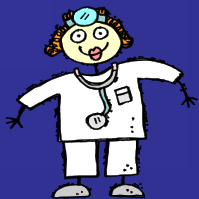
... uvođenjem kurikuluma zdravstvenog odgoja hrvatska obrazovna politika **želi odgovoriti na izazove i probleme djece i mladih** u skladu s najrazvijenijim obrazovnim sustavima (Nizozemska, Anglo-saksonski obrazovni sustav...)

Ugrađivanje Zdravstvenog odgoja u školski kurikulum

- Nastava Prirode i društva, Prirode, Biologije, Tjelesne i zdravstvene kulture te drugih nastavnih predmeta i nadalje će ostvarivati ciljeve u funkciji zdravstvenog odgoja, uz **dodatnu pozornost na definirane ishode u području Zdravstvenog odgoja.**
- Škole koje imaju dobre **školske preventivne programe**, nastaviti će ih ostvarivati i unapređivati prema svojim najboljim iskustvima.
- **Dodatni sadržaji koji će provoditi na satovima razrednika označeni su slovom A**, a ostali sadržaji i ishodi koji su integrirani u postojeće sadržaje nastavnih uredbi, školskih preventivnih programa, projekata i sati razrednika slovom B.

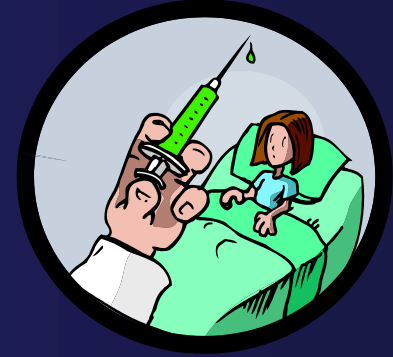
- U prijedlogu kurikuluma sadržaje označene zvijezdicom provode timovi školske medicine (liječnici ili sestre)
- AZZO priprema radne materijale i vodiče za provedbu kurikuluma zdravstvenog odgoja koji će se sukcesivno objavljivati na stranicama AZZO.

Moduli Zdravstvenog odgoja

Temeljni ciljevi modula... ...osposobljavanje za...

Kritičko prosuđivanje
životnih situacija i vlastitih
postupaka

Odgovorno donošenje
odluka

Razvoj tolerancije i
pozitivne slike o sebi

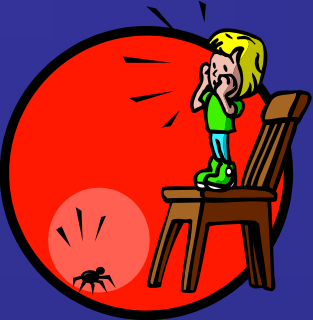
Uvažavanje različitosti
među ljudima

Kurikulum zdravstvenog odgoja (planirana satnica)

Osnovna škola - razredna nastava

rb	Modul	Razred/planirani broj sati po modulu			
		1. razred	2. razred	3. razred	4. razred
1	<i>Živjeti zdravo</i>	6	6	6	5
2	<i>Prevenција nasilničkog ponašanja</i>	2	3	2	2
3	<i>Prevenција ovisnosti</i>	2	2	1	3
4	<i>Spolna/ rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje</i>	0	0	2	2
Ukupno sati		10	11	11	12

Kurikulum zdravstvenog odgoja (planirana satnica)

Osnovna škola - predmetna nastava

rb	Modul	Razred/planirani broj sati po modulu			
		5. razred	6. razred	7. razred	8. razred
1	<i>Živjeti zdravo</i>	4	3	5	4
2	<i>Prevenција nasilničkog ponašanja</i>	4	2	2	2
3	<i>Prevenција ovisnosti</i>	2	3	2	2
4	<i>Spolna/ rodna ravnopravnost i spolno odgovorno ponašanje</i>	2	4	3	4
Ukupno sati		12	12	12	12

Modul spolna/rodna ravnopravnost i odgovorno spolno ponašanje

- **Tri teme**

- Spolna/rodna ravnopravnost
- Tolerancija spram seksualnih različitosti
- Odgovorno seksualno ponašanje

- **Ciljevi**

- Povećati informiranost i razumijevanje činjenica o ljudskoj spolnosti
- Razviti pozitivne stavove o seksualnosti
- Senzibilizirati na različitosti (potaknuti toleranciju)
- Omogućiti usvajanje vještina koje čuvaju reproduktivno zdravlje

Sadržaji modula u razrednoj nastavi

3. razred: odgovornost i poštovanje prema vlastitom tijelu (2 sata)

- potreba brige o vlastitom tijelu
- važnost pozitivnog odnosa prema vlastitom tijelu
- prihvatljiv i neprihvatljiv tjelesni dodir

4. razred: rodne uloge i rodna očekivanja u obitelji, društvu i među vršnjacima (2 sata)

- Opisati razliku između spola i roda (biološke karakteristike i društvene norme/očekivanja)
- Spolni/rodni stereotipi u medijima
- Spolne/rodne uloge u razredu i obitelji

Optimalni scenarij

Priručnik za učitelje i nastavnike
Edukacija nastavnika
Postupno uvođenje
Kontinuirana evaluacija

Potencijalne prepreke

Hrvatski kontekst
(sociokulturne specifičnosti i
vrijednosni sukobi)

Stav crkve i njoj bliskih
udruga

Roditeljske dileme (uloga
Ministarstva, ravnatelja/ica
škola, učitelja/nastavnika i
stručnih suradnika)

Moguće reakcije učenika?

Modul **prevencija ovisnosti**

Kod učenika je potrebno razvijati i unaprjeđivati **znanja, vještine, sustav vrijednosti i stavove**

Znanje:

informacije vezane za specifična područja zdravstvenog odgoja (npr. informacije o rizičnim faktorima, načinima kako smanjiti ili eliminirati..)

Modul **prevencija ovisnosti**

Vještine

razvijene komunikacijske i socijalne vještine pomoći će mladim osobama da u rizičnim trenucima i situacijama donose *zdrave i odgovorne odluke koje će uvažavati zdravlje, interese i integritet osobe koja donosi odluku kao i osoba iz okoline*

Sustav vrijednosti

razvoj vrijednosti i stavova koji promoviraju odgovorno ponašanje za sebe i druge te proaktivan pristup u životu zajednice znatno unapređuje kvalitetu zdravstvenog odgoja i doprinose ostvarivanju njegovog cilja

Modul **prevencija ovisnosti**

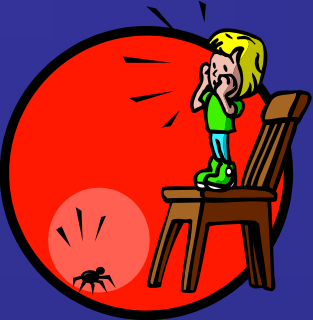

Modul **prevencija ovisnosti** (razredna nastava)

Prepoznati:

- ulogu i važnost odraslih u životu i brizi za razvoj djece
- važnost odgovornosti za brigu o zdravlju
- izvore vjerodostojnih informacija
- utjecaj medija i reklama na rizično ponašanje
- na konkretnim primjerima rizike povezane s uporabom sredstava ovisnosti i ovisničkim ponašanjima tijekom obrazovanja i školovanja

Modul **prevencija ovisnosti**

1. razred osnovne škole – 2 sata

Opasnosti/ rizici koji nas svakodnevno okružuju – lijekovi u našem okruženju (1 sat)

Oprez u svakodnevnom životu – računalne igrice (1 sat)

2. razred osnovne škole – 3 sata

Odgovornost za zdravlje i odgovorno ponašanje (2 sata)

3. razred osnovne škole – 1 sat

Ponašanje i naše zdravlje (1 sat)
pojam zdravlja u holističkom kontekstu

4. razred osnovne škole – 3 sata

Osobna odgovornost za zdravlje i odgovorno ponašanje (1 sat)
Mediji i sredstva ovisnosti (2 sata)

Modul **prevencija ovisnosti** predmetna nastava

- **Prepoznati:**
 - osnovne marketinške strategije i utjecaj medija na ponašanje
 - manipuliranje informacijama tijekom donošenja odluka u rizičnim situacijama
 - rizike povezane s korištenjem sredstava ovisnosti tijekom obrazovanja
- **Raspraviti:** na primjerima životnih situacija utjecaj vršnjaka na donošenje odluka

Modul **prevencija ovisnosti**

5. razred osnovne škole – 2 sata

Alkohol i droge – utjecaj na pojedinca, obitelji zajednicu (1 sat)
Rizična ponašanja i posljedice na obrazovanje (1 sat)

6. razred osnovne škole – 3 sata

Utjecaj medija i vršnjaka prema sredstvima ovisnosti (2 sata)
Odolijevanje pritisku vršnjaka – zauzimanje za sebe (1 sat)

7. razred osnovne škole – 2 sata

Rizične situacije/ rizična ponašanja (1 sat)
Maturalno putovanje (1 sat)

8. razred osnovne škole – 2 sata

Osobna odgovornost za zdravlje i odgovorno ponašanje (1 sat)
Rizična ponašanja i posljedice na obrazovanje (1 sat)

Metode i oblici rada

- rad u parovima i malim skupinama
- predavanja s diskusijama i panel-raspravama
- pedagoške radionice
- igranje uloga
- oluja ideja
- rasprava i debata
- analiza slučajeva
- korištenje informacijsko-komunikacijskih tehnologija
- priprema i organiziranje lokalnih preventivnih aktivnosti (izložbe, obilježavanje prigodnih datuma...).

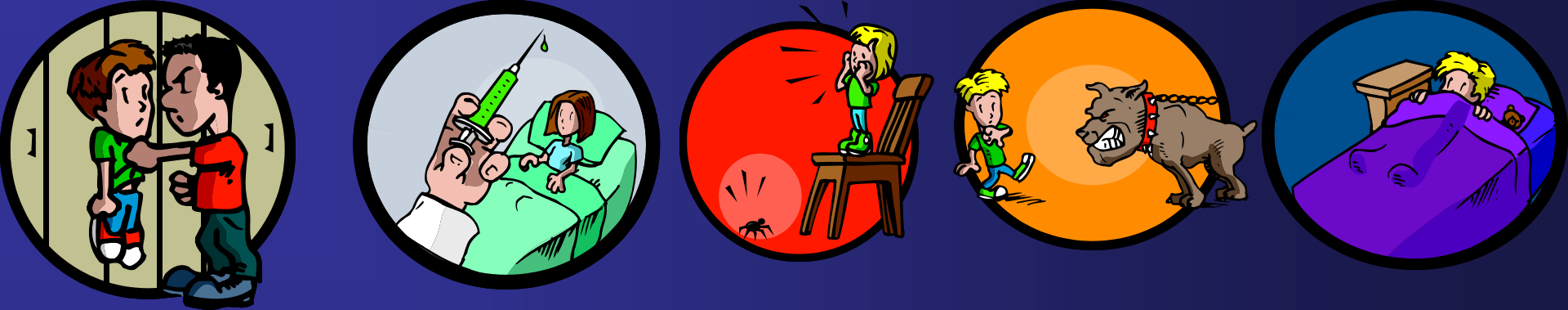
Prijedlozi za unapređivanje provedbe

- materijale predstavljene u okviru eksperimentalnog programa prilagodite, integrirajte u skladu sa svojim znanjima, vještinama i kreativnošću
- aktivnosti koje planirate ostvariti u okviru sati razrednika pripremite u suradnji s kolegama iz drugih nastavnih područja, stručnim suradnicima i ostalim stručnjacima izvan škole (npr. liječnici, soc. radnici, profesori sa sveučilišta...)
- prije primjene programa upoznajte roditelje o aktivnostima koje planirate provesti i zatražite njihovu podršku
- organizirajte stručno usavršavanje u školi prema potrebama odgojno-obrazovnih radnika
- pripremite materijale koji će vam pomoći u kvalitetnoj primjeni programskih aktivnosti (priručnici, informacije s mrežnih stranica i dr.)

Način realizacije

- Nastaviti sa realizacijom B sadržaja
- Proučiti A sadržaje iz modula, prilagoditi razrednim odjelima, samo provjerene radionice i aktivnosti provoditi na satovima razrednika
- Rad po podaktivima i paralelama
- Razmjena iskustava na županijskim stručnim vijećima, primjeri dobre prakse

Ako u mladosti ne posadimo stablo duhovne prakse,
nećemo imati hlada u starosti.

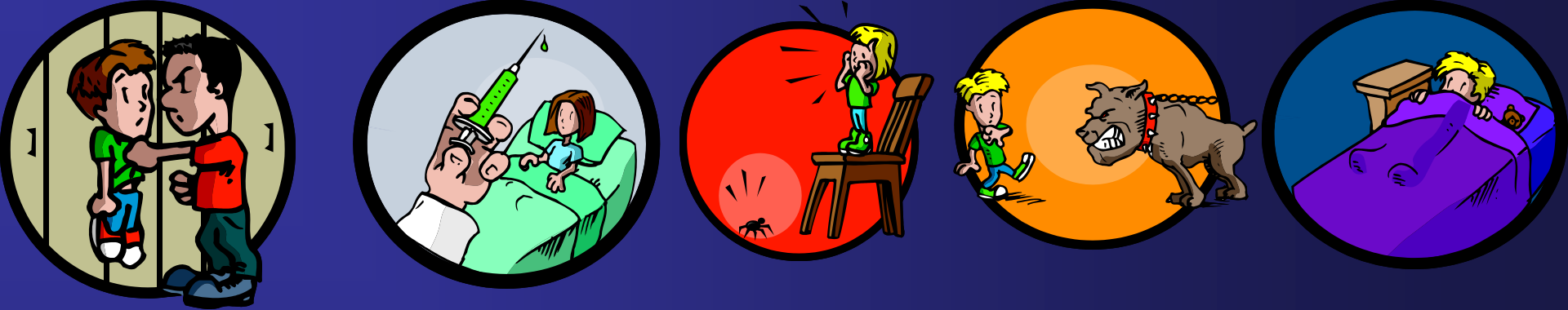
(starogrčka)

Istina i ljubav su sile, sve ostalo nasilje.

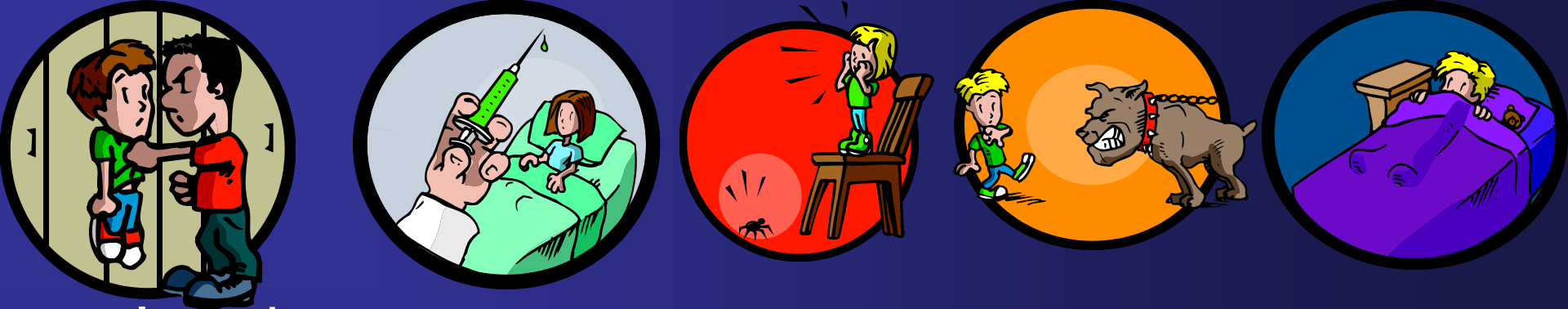
(Lj. Rupčić)

Bolje je zapaliti i najmanju svijeću nego proklinjati mrak.

(nepoznat)

Hvala na pozornosti!

Izvori:

1. Kuzman Marina: Zdravstveni odgoj-nikad ispričana priča
2. Tot Darko: Modul prevencija ovisnosti
3. Štulhofer Aleksandar: Modul spolna/rodona ravnopravnost, i odgovorno spolno ponašanje,
4. www.azoo.hr